

BEROEMDE VESTINGBOUWER GAF MUIDEN ZIJN STRATENPATROON

Adriaen Anthoniszoon van Alcmaer in Muiden

Het huidige stratenpatroon van de Vesting Muiden is niet spontaan gevormd in de tijd. Het is ontworpen door één van de grootste vestingbouwers van zijn tijd: Adriaen Anthoniszoon van Alcmaer. Deze werkte ook aan de wallen van het Muiderslot.

Adriaen Anthoniszoon werd in 1541 geboren als zoon van Alkmaarse waagmeester Anthonis Heertgisz. Hij was voorbestemd voor het zakendoen, maar hij ontwikkelde zich tot landmeter, drooglegger en inpolderaar. Reeds op zijn veertiende verrichtte hij landmetingen bij Alkmaar. In 1567 verrichtte hij peilingen in de zeehaven van Edam en in 1568 maakte hij een kaart van de verkaveling van de bedijkte Bergermeer. In dat jaar werd hij officieel erkend als landmeter door het Hof van Holland.

Alkmaars Victorie

De Staten Generaal en de stadhouders vertrouwden op Anthoniszoon, omdat ze het nut inzagen



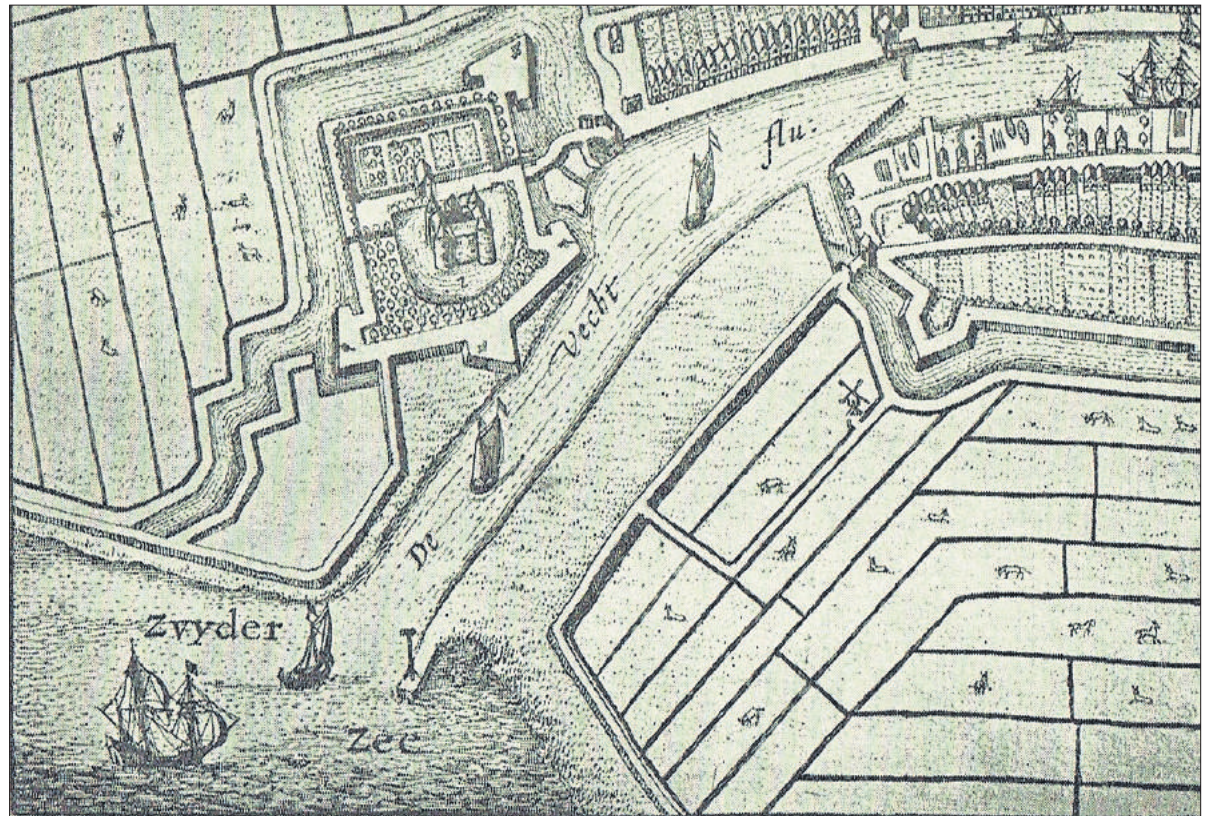
■ Standbeeld van Adriaen Anthoniszoon in Alkmaar, gemaakt door John Bier. Foto Regionaal archief Alkmaar.

van de geometrie en wiskunde voor het versterken en verdedigen van steden. Het meest beroemd is hij geworden door de rol die hij speelde bij de verdediging van Alkmaar. Onder zijn leiding werd gewerkt aan de vier sterke bolwerken van Alkmaar. De overwinning op de gehate Spanjaarden op oktober 1573 in Alkmaar vormde een keerpunt in de opstand van de Nederlanden en was in belangrijke mate te danken aan Adriaen Anthoniszoon als vestingbouwer. In 1575 verbeterde hij de fortificaties van Hoorn en ontwierp hij een haven voor die stad.

In het voorjaar 1579 werd er een begin gemaakt met de fortificaties in Muiden.

Muiden

In 1577 werkte Anthoniszoon aan de wallen van het Muiderslot en ontwikkelde hij nieuwe vestingplannen voor Heusden, Haarlem en Naarden. Hij was zo succesvol dat hij zich in 1579 ingenieur mocht noemen. In het voorjaar 1579 werd er een begin gemaakt met de fortificaties in Muiden. Doordat er weinig geld was, schoot het werk niet op en dat irriteerde vooral Amsterdam, dat een groot belang had bij een sterke vesting Muiden. Na een inspectie van Anthoniszoon samen met oud-burgemeester van Amsterdam Jan Claeszn in 1582 werd voorgesteld dat Amsterdam de gelden tegen lage rente zou voorschieten als Muiden ze niet bijeen kon brengen. In 1583 werd Adriaen Anthoniszoon benoemd tot "super-



KAART VAN HET MUIDERSLOT, DE VECHTMOND EN MUIDEN.
Gravure uit M. Boxhorn, Tooneel der Steden van Holland, 1623. Aan drie kanten van het kasteel de boomgaard; op de wallen staan kanonnen.

■ Kaart van het Muiderslot; gravure uit een boek van Marcus Boxhorn uit 1623.

intendent van de fortificatiën van Holland en Utrecht" met een vast salaris van 300 gulden per jaar en nog 2 gulden per gewerkte dag.

Wegaanleg

In 1590 gaven de Staten van Holland aan dat aan de west- en oostzijde van Muiden een weg aangelegd moest worden die voor rijverkeer en voetgangers geschikt was. De wegaanleg was waarschijnlijk een onderdeel van de fortificatiewerken omdat de wegen werden aangelegd tijdens het verplaatsen van de poorten van Muiden. Hoogst-

waarschijnlijk gaat het hier om de huidige Weesperstraat, Hellingsstraat en Herengracht. Met de uitbreiding van het programma van vestingbouw onder leiding van Anthoniszoon vestigden de Nederlanders hun reputatie in Europa als de beste bouwers van stadsmuren, bastions, bolwerken en havens.

Na 1607 trok Anthoniszoon zich terug, zijn laatste bekende activiteit was het vervaardigen van een kaart van de nieuwe Wieringerwaard in 1611. Hij stierf in 1620 en werd in de Grote kerk van Alk-

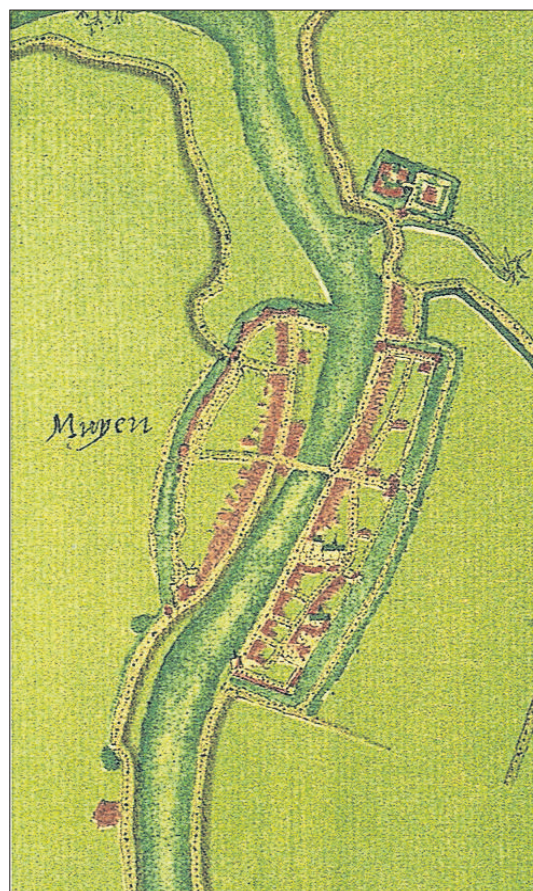
maar begraven. Muiden is er trots op dat één van de beroemdste vestingbouwers zo verbonden is met de stad.

Henk van Ginkel

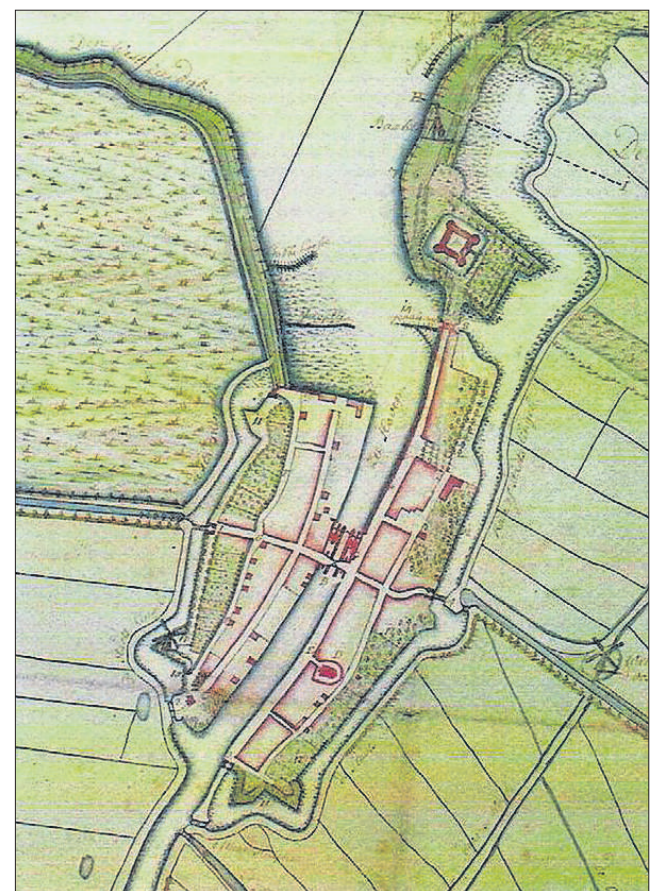
Bronnen:

Villa Amuda: maart 2003.
F. Westra: De Nederlandse ingenieurs en de fortificatiewerken in eerste tijdperk van de 80-jarige oorlog. Uitg. Canaletto.
Henk van Ginkel: Het rijke verleden van Vestingstad Muiden, uitg. Waanders

UIT DE FOTOCOLLECTIE VAN HET STREEKARCHIEF
www.gooienvchthistorisch.nl 035 207 09 99 Cattenhagestraat 8, Naarden



■ Kaart van Muiden van Jacob van Deventer ca. 1560.



■ Kaart van Muiden van J.P. Prévost uit 1726.